

Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin

2022 - 2032

sirgar.llyw.cymru/addysg

Cyngor **Sir Gâr**
Carmarthenshire
County Council

Cynnwys

Ein gweledigaeth	1
Cysylltiadau â Pholisïau Llywodraeth Cymru	3
Deilliant 1: Mwy o blant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg	5
Deilliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn/ pump oed yn cael eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg.....	8
Deilliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall.....	10
Deilliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a asesir a phynciau trwy gyfrwng y Gymraeg.....	12
Deilliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau gwahanol yn yr ysgol	15
Deilliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.....	17
Deilliant 7: Cynnydd yn y nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) ac addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.....	19
Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein Gweledigaeth.....	21

Ein Gweledigaeth:

- Wrth ddilyn y nod o gael Sir Gaerfyrddin ddwyieithog, rydym am sicrhau bod Sir Gaerfyrddin yn gadarnle i'r Gymraeg yn ne-orllewin Cymru – Sir lle mae'r Gymraeg yn iaith fyw, ffyniannus a bywiog o fewn cymunedau dwyieithog, cryf a chynaliadwy.
- Dymunwn sicrhau twf sylweddol mewn addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg er mwyn cynyddu nifer y bobl o bob oed sy'n dod yn rhugl yn y Gymraeg a'r Saesneg ac sydd â'r gallu i ddefnyddio eu hieithoedd yn hyderus gyda'u teuluoedd, eu cymdogion ac yn y gweithle.
- Wrth wneud hynny, byddwn yn sicrhau y bydd y Sir yn gwneud cyfraniad sylweddol at gyrraedd y nod Cenedlaethol o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
- Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi ymrwymo'n llwyr i'r strategaeth allweddol hon.
- Credwn fod rôl y system addysg yn anhepgor o ran gwireddu'r dyheadau hyn. I gefnogi hyn, byddwn yn adeiladu ar nifer o'r egwyddorion yng nghynllun 2017-22 ac yn eu hehangu:

Egwyddorion

- Pob disgybl i fod yn ddwyieithog hyderus erbyn ei fod yn 11 oed, hyd eithaf gallu ein hysgolion, fel y cyflawnir gan drefniant presennol dynodiadau ieithyddol ein hysgolion, wrth ystyried eu taith ar hyd y continwwm iaith fel sefydliadau unigol.
- Cyflawni'r nod hwn yn yr ysgol gynradd drwy ymgorffori egwyddorion addysg drochi yn y blynyddoedd cynnar fel opsiwn a ffafir ac a argymhellir. Gall hyn sicrhau bod disgyblion yn rhugl yn barod erbyn 7 mlwydd oed, gyda chyflwyno elfennau ar drydedd iaith fydol erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen – wrth ganlyn llythrennedd deuol a thriphlyg, yn enwedig mewn perthynas â llafaredd.
- Ar ôl y cyfnod trochi, sicrhau bod y manteision cynnar hyn i blant yn cael eu cynnal drwy gadarnhau dilyniant ieithyddol uchelgeisiol priodol yn y blynyddoedd dilynol
- Pob disgybl i gael 'dwy iaith gyntaf' erbyn diwedd yr ysgol gynradd, gyda threfniadau pwrpasol ar gyfer symud ymlaen i'r sector uwchradd er mwyn datblygu ac ychwanegu at fanteision bod â mwy nag un iaith er mwyn gallu cymryd pob cyfle mewn bywyd.
- Cyfarwyddeb i bob arweinydd ysgol a chorff llywodraethu i sicrhau cydymffurfiaeth ag amcanion addysg drochi'r Sir a darpariaethau eraill yn y strategaeth hon

- Hyrwyddo a datblygu amlieithrwydd, gan gyflwyno trydedd iaith tua diwedd y Cyfnod Sylfaen fel y gall dysgwyr gael 'dwy iaith a mwy'
- Hyrwyddo llafaredd, gwranddo, darllen ac ysgrifennu mewn ffordd sy'n gyson â chwricwlwm newydd Cymru, gyda'r nod o sicrhau llythrennedd deuol a thriphlyg ein disgyblion
- Sefydlu system o ddisgwyliadau uchel a chodi'r bar wrth drin y Gymraeg fel un continwwm ieithyddol o hyn ymlaen
- Symud **pob** ysgol ar hyd y continwwm iaith, gyda lefel yr her sy'n briodol i'w chyd-destun cychwynnol, ond ar gyfradd ddatblygu sy'n bwrpasol ac yn bendant
- Ymgorffori ymagwedd ragweithiol tuag at drefn ail-ddynodi ieithyddol yr ysgol, gan symud ysgolion ar ddechrau'r system newydd i ddynodiad a fydd yn briodol heriol i bob un ohonynt wrth i'r Sir symud tuag at wireddu'r weledigaeth addysgol a amlinellir (gweler isod)
- Trefnu bod addysg cyfrwng Cymraeg ar gael i bob dysgwr o fewn pellter teithio rhesymol i'w cartrefi, ac yn eu dalgylchoedd eu hunain
- Gweithio gyda gwasanaethau corfforaethol eraill a rhanddeiliaid allweddol i hyrwyddo a datblygu ymhellach ddwyieithrwydd yn Sir Gaerfyrddin.

Sicrhau bod dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael cyfleoedd ieithyddol cyfartal.

Amcanion

- Sicrhau bod pob disgybl yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu'r iaith yn rhugl erbyn diwedd Cyfnod Allweddol 2 yn unol â'u cyfnod datblygu disgwylidig.
- Sicrhau cynnydd clir a hwylus o'r ddarpariaeth cyn-ysgol cyfrwng Cymraeg i addysg gynradd ac uwchradd cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, ac ymlaen i fyd gwaith ac addysg bellach ac uwch.
- Darparu gwasanaethau a fydd yn sicrhau cyfleoedd dysgu o ansawdd da i bob plentyn, person ifanc ac oedolyn yn Sir Gaerfyrddin, gan eu galluogi felly i wireddu eu potensial llawn fel dysgwyr gydol oes yng nghyd-destun natur ddwyieithog unigryw'r Sir.
- Hyrwyddo datblygiad medrau dwyieithog dysgwyr ar bob cyfle mewn sefyllfaoedd ffurfiol, lled-ffurfiol ac anffurfiol fel bod y Gymraeg yn cael ei defnyddio'n naturiol i gyfathrebu.
- Hyrwyddo manteision gwybyddol, economaidd, cymdeithasol, addysgol, iechyd a chymunedol dwyieithrwydd
- Hyrwyddo cyfleoedd i rieni a'r teulu ehangach ddatblygu eu sgiliau Cymraeg fel y gallant gefnogi datblygiad iaith eu plant

- Gweithio mewn partneriaeth â'r holl ddarparwyr i wella safon y Gymraeg o fewn yr amgylchedd dysgu
- Datblygu a hyrwyddo rhaglenni hyfforddi a fydd yn galluogi gweithlu'r ysgol i ennill y cymhwysedd a'r hyder i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Sicrhau bod hwyrdyfodiaid yn cael eu cefnogi'n llawn i sicrhau y gallant integreiddio'n naturiol i'w hysgol a'u cymuned leol drwy ddefnyddio Canolfannau Iaith y Sir.

Cysylltiadau â Pholisïau Llywodraeth Cymru

Aiddynodi Ysgolion

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid yw'r categorïau iaith cenedlaethol newydd, arfaethedig, i ysgolion wedi'u cwblhau. Gan dafu golwg ymlaen, bydd y categorïau a fabwysiedir ar gyfer gwahanol ysgolion yn Sir Gaerfyrddin yn adlewyrchu strategaeth CSGA a disgwyliadau rhesymol i symud pob ysgol ar hyd y continwwm iaith.

Ar yr adeg briodol, byddwn yn symud ein hysgolion o'u dynodiadau presennol i'r system gategoreiddio newydd:

- Ar y sail **nad yw'n niweidiol** i'r ddarpariaeth ddwyieithog bresennol
- Mewn modd sy'n rhoi taith ddigon heriol a datblygiadol i ysgolion ar hyd y continwwm iaith
- Bydd Cyngor Sir Gaerfyrddin yn trafod ac yn cytuno ar y categori newydd a neilltuwyd gyda phob ysgol, cyn i'r categori gael ei gadarnhau gan bob Corff Llywodraethu

Y cwricwlwm newydd i Gymru - Mae rôl y Gymraeg yng nghwricwlwm newydd Cymru yn cael ei nodi'n glir ac yn aml yn y weledigaeth a osodir yn Ddyfodol Llwyddiannus. Rydym wedi ymrwmo, drwy argymhell cwricwlwm i Sir Gaerfyrddin, i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc, fel cyfrwng addysgu, fel cymhwysedd ac fel yr iaith ar gyfer cyfathrebu anffurfiol yn ein hysgolion a'n cymunedau ledled Sir Gaerfyrddin.

Cafodd **Bil Cwricwlwm 2021** Gydsyniad Brenhinol ym mis Ebrill 2021. Mandadu leithoedd - mae'r Gymraeg wedi'i mandadu o 3 oed, tra bo'r Saesneg wedi'i mandadu o 7 mlwydd oed. Mae hyn yn sicrhau:

- Gall addysg drochi Cymraeg sefydledig barhau heb ei lesteirio
- Mae'r ysgolion cyfrwng Saesneg presennol dal yn gallu cyflwyno Saesneg o 3 oed

- Bydd gan ysgolion nad ydynt yn defnyddio addysgeg drochi Cymraeg neu'r Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar gyfrifoldeb i gyflwyno'r Gymraeg o 3 oed ymlaen

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 - Rydym wedi ymrwmo i sicrhau bod Sir Gaerfyrddin yn gymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn diogelu diwylliant, treftadaeth a'r iaith Gymraeg, ac yn annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, chwaraeon a hamdden.

Strategaeth Llywodraeth Cymru - miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 - Rydym wedi ymrwmo i sicrhau cynnydd sylweddol yn nifer y plant a phobl ifanc sy'n derbyn addysg a sgiliau trwy gyfrwng y Gymraeg, gan mai dim ond drwy alluogi mwy o bobl i ddysgu Cymraeg y bydd modd gwireddu'r uchelgais o filiwn o siaradwyr Cymraeg. Byddwn yn canolbwyntio ein strategaeth tymor hwy ar y blynyddoedd cynnar, oherwydd po gynharaf y bydd plentyn yn dod i gysylltiad â'r iaith, y mwyaf o gyfle sydd gan y plentyn i ddod yn rhugl.

Ysgolion yr 21ain Ganrif a'r Rhaglen Moderneiddio Addysg - Bydd y Rhaglen Moderneiddio Addysg a'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg yn cael eu halinio. Bydd buddsoddi mewn ysgolion ac adeiladau newydd yn llawn ystyried nodau strategol y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg dros y degawd nesaf.

Defnyddir buddsoddiad cyfalaf Llywodraeth Cymru fel mater o drefn, a fuddsoddwyd er enghraifft wrth sefydlu Canolfan Iaith yn ardal Drefach, y disgwylir iddi agor yn 2021 fel adnodd i gefnogi'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd.

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlysoedd Addysg (Cymru)

Blaenoriaeth: Bodloni gofynion ALNET a'r Côd ADY yn y Gymraeg

Targedau:

Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi Sir Gaerfyrddin yn y categori mwyaf heriol er mwyn sicrhau cynnydd o 10-14%+ yn y plant blwyddyn 1 sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod oes y strategaeth.

Yn seiliedig ar garfan gyfartalog o 1,964 o ddisgyblion, mae cynnydd o 10%-14% o flwyddyn 1 mewn addysg cyfrwng Cymraeg yn golygu rhwng 196 a 275 o ddisgyblion ychwanegol.

Hyderwn y bydd ein gweledigaeth ar gyfer addysg drochi ac ail-ddynodi ysgolion yn sicrhau ein bod yn rhagori'n gyfforddus ar y canrannau a'r niferoedd absoliwt hyn.

Deilliant 1: Mwy o blant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg

Ble'r ydym yn awr:

Canran a nifer y plant dosbarth meithrin/ plant 3 oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg. (2020)

57.4% - 1114, 2019-20

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Mae ymrwymiad cryf i addysg drochi yn allweddol i'r strategaeth hon. Mae'r bwriad cenedlaethol i fandadu'r Gymraeg o 3 oed a Saesneg o 7 oed yn hollbwysig o ran cefnogi'r dull hwn.

Mae'r sefyllfa bresennol sy'n ymwneud â nifer y plant 3 oed a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg fel a ganlyn: ...

Yn Sir Gaerfyrddin darperir addysg cyn-ysgol gan ysgolion a lleoliadau nas cynhelir. Byddwn yn gweithio gyda phartneriaid i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gan dargedu meysydd lle nad oes darpariaeth ar gael ar hyn o bryd. Byddwn yn darparu cymorth ac arweiniad drwy ein tîm Blynyddoedd Cynnar a byddwn yn parhau i rannu deunyddiau gyda rhieni/gofalwyr/gwarcheidwaid mewn perthynas â gwerth dwyieithrwydd er mwyn iddynt gael gwell dealltwriaeth a gallu gwneud penderfyniadau gwybodus ar bob cam trosiannol. Y nod yw cynyddu'r pontio rhwng y grwpiau meithrin a'r Cyfnod Sylfaen cyfrwng Cymraeg.

Er mwyn cynyddu nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael byddwn yn ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol drwy ddatblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant/cyn-ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg.

- Byddwn yn parhau i weithio gyda darparwyr y blynyddoedd cynnar gan gynnwys Mudiad Meithrin i gryfhau ac ehangu'r ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg. Byddwn yn parhau i gryfhau ein gwaith gyda Dechrau'n Deg a gyda thîm Dysgu Cymraeg Sir Gaerfyrddin. Mae cynllunio strategol eisoes wedi dechrau drwy weithio gyda'r asiantaethau hyn i sicrhau dealltwriaeth syml ac addysgedig o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg drwy rannu taflenni a phosteri ac ati. Byddwn yn defnyddio'r partneriaethau hyn er mwyn eu cyfeirio at lenyddiaeth a chyhoeddiadau Cymraeg a rhannu gwybodaeth am gyfleoedd ar gyfer dysgu oedolion. Mae gweithio gyda'n tîm Cymraeg i Oedolion Dysgu sir Gâr a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, yn ein galluogi i estyn allan i'r gymuned nid yn unig drwy rannu gwybodaeth ond hefyd drwy weithio yn y gymuned.

- Byddwn yn gweithio gyda'r tîm derbyn i sicrhau bod gwybodaeth glir a chynhwysfawr a diweddar yn cael ei chynnwys yn y llyfryn Gwybodaeth i Rieni sydd ar gael i rieni plant o bob oed. Mae'r wybodaeth hon hefyd ar gael ar wefan y Cyngor Sir.
- Bydd swyddogion sy'n delio ag ymholiadau yn cael hyfforddiant mewnol bob blwyddyn i sicrhau mai nhw sydd yn y sefyllfa orau i ateb unrhyw gwestiynau. Hefyd, mae dealltwriaeth dda yn anhepgor er mwyn iddynt allu trafod goblygiadau opsiynau cyfrwng Cymraeg. Gall hyn hefyd fod yn bwynt pwysig lle gellir gofyn cwestiynau manwl. Felly, mae'n bwysig i'r tîm derbyn fod mewn cysylltiad â Rheolwr y Gymraeg mewn Addysg pan fo angen.

Wrth adolygu'r broses derbyn ar-lein i'r ysgol, byddwn yn ystyried taith y defnyddwyr. Mae angen i hyn fod yn weladwy iawn ac yn hawdd i'w defnyddio fel bod rhieni a gofalwyr yn gallu ystyried a deall addysg cyfrwng Cymraeg yn well o'r dechrau. Gyda'n gweledigaeth i symud pob ysgol ar hyd y Continwrm laith, bydd yr angen am wybodaeth gywir am ddarpariaeth ysgolion unigol yn cael ei hamlygu drwy'r tîm derbyn i ddechrau.

Mae gan bob dalgylch yn Sir Gaerfyrddin fynediad i addysg cyfrwng Cymraeg. Mae Codau Post yn cynhyrchu rhestr o'r holl ysgolion yn yr ardal honno sydd â lleoedd ar gael, ac anogir rhieni i gysylltu ag ysgolion cyn gwneud penderfyniad.

Byddwn hefyd yn hyrwyddo cyfres o gynnwys gwe Llywodraeth Cymru am addysg cyfrwng Cymraeg sy'n ceisio darparu canllawiau ar sut i greu naratif cadarnhaol o amgylch y Gymraeg.

Byddwn yn cynyddu'r defnydd o'r cyfryngau cymdeithasol i sicrhau y gall rhieni a gofalwyr wneud penderfyniadau gwybodus ar ddewis ysgol ar gyfer eu plant.

Mae Athrawon Datblygu'r Gymraeg wedi creu clipiau ffilm am Addysg Cyfrwng Cymraeg gyda disgyblion addysg cyfrwng Cymraeg sydd o gymysgedd o gefndiroedd ieithyddol, yn ogystal â rhieni. Mae'r clipiau hyn yn rhoi cipolwg ar deuluoedd go iawn sydd wedi cwestiynu addysg cyfrwng Cymraeg o'r cychwyn ond sy'n huawdl iawn wrth gyfleu sut yr oedd eu diffyg dealltwriaeth o ddwyieithrwydd yn llywio eu penderfyniad. Mae'r rhain yn glipiau pwerus a defnyddiol iawn gan eu bod yn cyfleu llawer o faterion sy'n codi gyda rhieni a gofalwyr gall fod â rhai amheuan am Addysg Cyfrwng Cymraeg. Bydd gwybodaeth am y clipiau ar wefan Llywodraeth Cymru yn cael ei rhannu ynghyd â'r defnydd o'r gyfres o gynnwys ar y we sydd hefyd yn rhoi arweiniad ar sut i greu naratif cadarnhaol ynghylch dwyieithrwydd.

Bydd ymgyrchoedd marchnata'n cael eu cynnal megis cyfeirio at sianelau cyfryngau cymdeithasol Cymraeg i blant, sy'n cynnwys adnoddau i rieni a phlant fel caneuon, clipiau ffilm a gwybodaeth.

www.gov.wales/cymraeg-for-kids

www.youtube.com/cymraeg

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Ar hyn o bryd, cyflwynir Addysg y Blynyddoedd Cynnar yn Sir Gaerfyrddin drwy gymysgedd o leoliadau a gynhelir gan yr awdurdod lleol, a lleoliadau nas cynhelir a ddarperir gan sefydliadau preifat neu ddielw. Mae'r awdurdod yn cefnogi 31 o leoliadau nas cynhelir. Mae tua 100 o leoliadau eraill nas cynhelir yn y Sir sy'n cynnig gofal plant ond nid yw'r rhain wedi'u cymeradwyo i ddarparu addysg. Mae Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Sir Gaerfyrddin yn cynnig gwasanaeth gwybodaeth i bob darparwr gofal plant yn ogystal â rhieni.

Mae'r Awdurdod Lleol yn gweithio gyda darparwyr cyn-ysgol a gofal plant i gynyddu nifer y dysgwyr sy'n dewis addysg cyfrwng Cymraeg, drwy hyrwyddo manteision dwyieithrwydd. Drwy'r llyfryn 'Gwybodaeth i Rieni', hysbysir rhieni pa ysgolion a lleoliadau sy'n cynnig darpariaeth cyfrwng Cymraeg y Cyfnod Sylfaen. Hefyd, creodd y sir bamffledi defnyddiol fel 'Cymraeg gyda'ch Plant – rhowch gynnig arni!' yn ogystal â 'Gwaith Cartref Cymraeg - dim problem', gan hefyd gyfeirio rhieni a gofalwyr at glipiau ffilm yr awdurdod ac adnoddau ar-lein Llywodraeth Cymru.

Er mwyn cynyddu nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael bydd y ddarpariaeth bresennol yn cael ei had-drefnu i:-

- Ddatblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant/cyn-ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg
- Cefnogi ysgolion dwy ffrwd a throsiannol presennol i ddod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg
- Buddsoddi mewn sefydlu ysgolion cyfrwng Cymraeg/dwy ffrwd newydd gan ddefnyddio'r lle sydd ar gael.
- Ystyried ystod oedran ysgolion penodol ac o bosibl creu lle ar gyfer darpariaeth blynyddoedd cynnar iawn cyfrwng Cymraeg
- Parhau i fonitro'r galw mewn ardaloedd trefol
- Bydd ail-ddynodi pob ysgol yn fanteisiol iawn i wella'r niferoedd mewn darpariaethau cyn-ysgol a gofal plant.

Er mwyn sicrhau dewis i rieni, a chynnig cyfle cyfartal, caiff lleoedd eu hariannu o fewn darpariaethau mudiadau gwirfoddol a phreifat, megis Mudiad Meithrin, Cylch Ti a Fi neu Gymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru, yn unol â chanllawiau'r Awdurdod Lleol.

Ein nod yw bod yr holl ddarpariaeth cyn-ysgol a gofal plant yn cael ei chyflwyno'n ddwyieithog o fewn y cynllun 10 mlynedd.

Deilliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn/ pump oed yn cael eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg

Ble'r ydym yn awr:

Canran a nifer y plant dosbarth derbyn/plant pum mlwydd oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg. (2019/2020), 61.8%, 1188

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi Sir Gaerfyrddin yn y categori mwyaf heriol er mwyn sicrhau cynnydd o 10-14%+ yn y plant blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod oes y strategaeth. Hyderwn y bydd ein gweledigaeth ar gyfer addysg drochi ac ailddynodi ysgolion yn sicrhau ein bod yn rhagori ar y canrannau a'r niferoedd absoliwt hyn. Er mwyn cynyddu nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael byddwn yn ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol drwy:

- Ddatblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant/cyn-ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Cefnogi ein hysgolion dwy ffrwd a throsiannol presennol i ddod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn y tymor byr.
- Bydd Rhaglen Moderneiddio Ysgolion y Cyngor Sir yn anelu at sicrhau cynnydd mewn lleoedd cyfrwng Cymraeg
- Rhoddir ystyriaeth arbennig i ysgolion sydd o fewn 10% i'w capasiti. (*Noder: Mae capasiti'n cyfeirio at leoedd ysgol sbâr. Mae angen ystyried ysgolion sy'n agos at gapasiti neu'n rhagori arnynt wrth gynllunio lleoedd cyfrwng Cymraeg ychwanegol.*)
- Cefnogi ysgolion cyfrwng Saesneg i ddatblygu darpariaeth y Cyfnod Sylfaen Cymraeg. Ymestyn ystod oedran ysgolion penodol a chreu lle ar gyfer darpariaeth blynnyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg.
- Byddwn yn monitro'r galw yn ein hardaloedd trefol yn barhaus ac yn hyrwyddo ac yn ehangu'r ddarpariaeth yn ôl y gofyn.
- Caiff y capasiti sbâr yn Ysgolion Sir Gaerfyrddin ei fonitro'n rheolaidd a rhoddir cynlluniau ar waith i fynd i'r afael ag unrhyw faterion.
- Byddwn yn ystyried datblygiadau tai ac economaidd a'r effaith ar leoedd mewn ysgolion ac yn ehangu'r ddarpariaeth yn ôl y gofyn.
- Byddwn yn rhoi cymorth ac arweiniad i ysgolion drwy ein tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg ar sut i ymateb i ymholiadau gan rieni. Byddwn yn rhannu deunyddiau gyda rhieni/gofalwyr/gwarcheidwaid mewn perthynas â gwerth dwyieithrwydd er mwyn iddynt gael gwell dealltwriaeth a gallu gwneud penderfyniadau gwybodus ar bob cam trosiannol. Y nod yw cynyddu'r pontio rhwng y grwpiau meithrin a'r Cyfnod Sylfaen cyfrwng Cymraeg. Byddwn yn sicrhau bod rhieni, drwy ein llyfryn 'Gwybodaeth i Rien' yn gwybod pa ysgolion sy'n cynnig darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y Cyfnod Sylfaen a Chyfnodau Allweddol 2-5. Bydd y wybodaeth am natur ieithyddol pob ysgol, yn unol â dynodiadau ysgol newydd Llywodraeth Cymru Rhagfyr 2020, hefyd ar gael ar wefan y Cyngor Sir.

Bydd gweledigaeth Sir Gaerfyrddin i symud pob ysgol ar hyd y continwrm iaith ac ymgorffori dull Trochi yn y Cyfnod Sylfaen dros amser yn cynyddu cyfleoedd i bob dysgwr ar draws y sir o bob cefndir ieithyddol gael mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg. Bydd newidiadau arfaethedig i ddynodiadau ysgolion yn ôl eu darpariaeth Gymraeg yn cael effaith gadarnhaol iawn ar

ddarpariaeth Gymraeg a dwyieithog yn y sir. Bydd gweithio o fewn amserlen o 7-10 mlynedd yn sicrhau nad yw'r un ysgol yn sefyll yn ei hunfan. Fodd bynnag, mae hyn hefyd yn amlygu'r angen enfawr am hyfforddiant iaith dwys i'r holl staff ar draws pob cyfnod allweddol yn ogystal â hyfforddiant sgiliau iaith pwnc yn y sector uwchradd yn arbennig.

Mae swyddogion wedi dechrau gweithredu hyfforddiant yn y sector Cynradd ac Uwchradd ac mae cynllun strategol ar waith o ran targedu ysgolion penodol wrth symud ar hyd y continwmm iaith – mae pump ohonynt wedi llwyddo i wneud hynny yn ystod 2019/2020.

Byddwn yn cyflwyno ceisiadau am arian grant gan Weinidogion Cymru o ran cyrraedd a disodli ein targedau penodol i gynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod oes y cynllun yn bennaf ar gyfer hyfforddiant iaith.

Mae'r ddarpariaeth i hwyrddyfodiaid yn hollbwysig o ran cyrraedd y nodau hyn. Rydym wedi buddsoddi mewn Canolfan Iaith newydd a fydd yn darparu gwersi i hwyrddyfodiaid o'r sector Cynradd ac Uwchradd. Bydd hwn yn adeilad pwrpasol lle gall disgyblion o bob oed ddysgu Cymraeg mewn amgylchedd arloesol uwch-dechnoleg fodern.

Nod prosiect datblygu'r Ganolfan Iaith yw adeiladu ar brofiad blaenorol ac adborth cadarnhaol a gafwyd hyd yma yn y maes hwn o ddarparu gwasanaethau.

Mae ganddo 5 prif amcan:

1. Sicrhau bod pob disgybl sy'n hwyrddyfodiaid i Sir Gaerfyrddin yn dod yn ddwyieithog drwy ddarparu addysg drochi – ar lefel gynradd ac uwchradd
2. Cynnig gloywi iaith i Hwyrddyfodiaid a dysgwyr brodorol ar adegau pontio hanfodol megis diwedd y Cyfnod Sylfaen ac ar ryngwyneb Cyfnod Allweddol 2/3.
3. Cyflwyno rhaglenni 'dal i fyny' ar gyfer disgyblion ym Mlwyddyn 6/7 lle mae angen gwella sgiliau iaith er mwyn sicrhau pontio hwylus i addysg uwchradd cyfrwng Cymraeg.
4. Darparu datblygiad proffesiynol i wella sgiliau athrawon a chefnogi staff yr ysgol i'w galluogi i addysgu'n ddwyieithog yn yr ystafell ddosbarth a'r tu allan iddi. Hefyd, gwella sgiliau Cymraeg staff, yn enwedig y rhai ar daith continwmm iaith. Bydd hyn yn adeiladu ar brosiect peilot arloesol ardal Llanelli lle mae staff o ysgolion cynradd ac uwchradd cyfrwng Saesneg wedi cymryd rhan mewn dull deublyg o ymdrin â chymorth iaith Gymraeg.
5. Sicrhau profiadau cadarnhaol o ddysgu iaith i rieni a gwarcheidwaid i'w galluogi i gefnogi eu plant i ddysgu Cymraeg yn yr ysgol ac i helpu i atgyfnerthu eu dysgu gartref.

Felly, bydd gan y ganolfan iaith sawl diben.

Yn ogystal, nod y ganolfan hefyd yw bod yn allweddol wrth ddatblygu addysgeg ar gyfer cyflwyno'r Gymraeg fel un continwmm.

Rydym yn gweithio'n agos gyda'r tîm Cymraeg i oedolion ar hyfforddiant ac arweiniad ar ddysgu cyfrwng Cymraeg, addysgeg a defnydd iaith yn yr ystafell ddosbarth. Mae tiwtoriaid Athrawon Datblygu'r Gymraeg a'r tiwtoriaid Cymraeg i Oedolion wedi cydweithio i greu continwmm dysgu ar gyfer staff addysgu yn seiliedig ar iaith berthnasol yn yr ystafell ddosbarth.

Gyda daearyddiaeth mor eang o fewn y sir, bydd Microsoft Teams/Zoom a Google Classrooms hefyd yn cael eu defnyddio er mwyn cyrraedd pob disgybl. Bydd hyn yn barhad o'r gwaith a gynlluniwyd ac a wnaed yn ystod Covid-19 yn 2020/2021.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Bydd y strategaethau uchod yn ein galluogi i fod mewn sefyllfa lle bydd newid parhaus mewn meddylfryd ar draws y sir yn cael ei annog. Mae hyfforddiant yn hollbwysig a byddwn yn ymdrechu i weithio gyda phob asiantaeth allanol ac yn bennaf gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau cyllid hirdymor.

Byddwn yn sicrhau bod gan rieni a gofalwyr ddealltwriaeth dda o addysg cyfrwng Cymraeg drwy gysylltiadau cyfathrebu da a rhannu gwybodaeth yn barhaus drwy wefannau ysgolion a chyfryngau cymdeithasol.

Ein nod yw integreiddio rhieni a gofalwyr i fywyd bob dydd yn yr ysgol drwy gynnig Cyrsiau dysgu iaith ochr yn ochr sy'n seiliedig ar ein gwasanaethau Cymraeg i'r Teulu lle mae rhieni a gofalwyr yn dysgu caneuon, rhigymau a geirfa a brawddegau ystafell ddosbarth o ddydd i ddydd yn ogystal â chwrs Cymraeg yn y Cartref. Y nod yma yw bod rhieni/gofalwyr yn cychwyn sgysiau syml yn y cartref yn ogystal â gallu canu gyda'u plant. Anogir rhieni hefyd i gynnal eu dysgu drwy ymuno â chysiau prif ffrwd Cymraeg i Oedolion.

Bydd hyn, ar y cyd â'r polisi dynodi ysgolion newydd, yn ein galluogi i gyflymu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn Sir Gaerfyrddin. Bydd egwyddorion trochi o fewn holl leoliadau'r Cyfnod Sylfaen yn gwneud y daith iaith yn llawer mwy ymarferol.

Rydym eisoes yn gweithio gydag ysgolion ac yn mynd drwy'r broses ymgynghori er mwyn dechrau taith trochi iaith ym mhob ysgol waeth beth fo'i chategori neu ei dynodiad.

Deilliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall.

Ble'r ydym nawr?

Canran a nifer y disgyblion sy'n trosglwyddo o CA2 (PLASC 2019) i CA3 (PLASC 2020) cyfrwng Cymraeg (2020), 81.8%, 931

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Ein Strategaeth

Bydd Cyngor Sir Caerfyrddin yn gweithio gyda'n hysgolion i'w gosod mewn dynodiad ieithyddol sy'n briodol o heriol, fel y'u harweinig gan y trefniadau cenedlaethol newydd (gweler uchod). Bydd hyn yn weithredol o 2022. O 2026, bydd pontio rhwng cyfnodau allweddol a ddiffinnir ar hyn o bryd yn dechrau cael effaith lawnach h.y:

- Cynradd: Cyn-ysgol i'r Cyfnod Sylfaen; Cyfnod Sylfaen i CA2
- Uwchradd: CA3 i CA4; CA4 i CA5 (ysgolion 11-16; ysgolion 11-18 a'r sector AB)

Bydd materion pontio yn cael eu harwain gan gyfuniad o:

- canllaw CSGA lleol fel y disgrifir yn neilliant 3
- lleoliad priodol sy'n gyson â doniau a gallu'r dysgwr, sef:
 - Yn ddigon heriol at ddibenion dilyniant ieithyddol
 - Wedi'i gymhwyso ar sail **dim niwed ieithyddol**.

Gan weithio gyda'r dynodiadau ieithyddol newydd, bydd rhieni'n cael gwybod am fframwaith pontio eang. Caiff hyn ei gyflyru drwy drosglwyddo disgyblion yn addas rhwng ysgolion yn y fframwaith pontio newydd, fel y cyflawnir pontio ieithyddol statudol.

Bydd y broses bontio yn cael ei chefnogi gan:

- Trochi cynnar (CS)
- Trochi diweddarach (CA2), yn ôl yr hyn a ystyrir yn angenrheidiol
- Gloywi (Bl. 7), fel y bernir bod angen
- Hwyrddyfodiaid— cymorth trochi wrth ddod i Sir Gaerfyrddin, fel y darperir gan ein canolfannau iaith

Gweledigaeth Awdurdod Addysg Sir Gaerfyrddin yw bod pob disgybl yn parhau i wella ei sgiliau iaith wrth drosglwyddo o un cyfnod o'i addysg statudol i un arall.

Er mwyn cyflawni hyn, byddwn yn parhau i:

- Hyrwyddo manteision dwyieithrwydd.
- Sicrhau dilyniant ieithyddol o sector y blynyddoedd cynnar i CA2 ac i'r sector uwchradd.
- Cynyddu'r ddarpariaeth pwnc o addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn y sector uwchradd yn unol â dynodiadau'r ysgol newydd.
- Glynu wrth y protocol dilyniant clir i gynyddu nifer y disgyblion sy'n parhau i astudio drwy gyfrwng y Gymraeg ym mhob cyfnod allweddol a sicrhau bod hyn yn cael ei gyfleu'n glir i'r holl randdeiliaid.

Byddwn yn sicrhau bod pob disgybl yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu'r iaith yn rhugl erbyn diwedd Cyfnod Allweddol 2 i'w lefelau disgwylidig. Byddwn yn cadw at y protocol sy'n amlinellu ein disgwyladau y bydd dysgwyr sydd wedi dilyn y rhaglen Cymraeg iaith gyntaf yn yr ysgol gynradd yn parhau â'r rhaglen hon wrth drosglwyddo i'r cyfnod uwchradd. Bydd hefyd yn mynegi ein disgwylid y bydd pob disgybl sydd wedi mynychu ysgol gynradd ac yn trosglwyddo i ysgolion uwchradd a ddiffinnir fel rhai dwyieithog, yn astudio o leiaf 3 (i ddechrau) maes cwricwlaidd drwy gyfrwng y Gymraeg yng Nghyfnod Allweddol 3 er mwyn ymgorffori a datblygu eu cymhwysedd ieithyddol ymhellach. Cyflawnir hyn drwy dargedu hyfforddiant a chymorth i staff sy'n addysgu CA3 yn yr ysgolion dan sylw.

Bydd angen i ysgolion weithio mewn partneriaeth i hyrwyddo dilyniant ieithyddol drwy brosiectau pontio a chyfathrebu da rhwng y sector cynradd ac uwchradd. Ni fydd hyn yn cael ei adael tan flynyddoedd 6 a 7 ond bydd yn digwydd ymhellach i lawr yr ysgol gynradd er mwyn sicrhau dealltwriaeth dda o addysg cyfrwng Cymraeg o'r dechrau. Yna gellir mynd i'r afael ag amheuan cyn y camau pontio.

Byddwn yn edrych ar y dulliau o fonitro dilyniant ieithyddol ac yn sicrhau bod gan yr holl randdeiliaid ddealltwriaeth dda o'n protocol. Lle ceir dewis ieithyddol, byddwn yn parhau i gynnal ein gweledigaeth drwy sicrhau gwell dealltwriaeth o bwysigrwydd cynnal addysg ddwyieithog drwyddi draw. Byddwn yn parhau i wrando ar sylwadau rhieni ac ymateb iddynt megis 'Ni allwn helpu gyda gwaith cartref', yn enwedig yn CA3 a CA4 drwy greu canllawiau, neu bamffled yn yr achos hwn, sy'n rhoi atebion clir. Mae clipiau ffilm o rieni sy'n disgrifio taith eu plant drwy addysg

cyfrwng Cymraeg yn werthfawr iawn a byddwn yn creu mwy o glipiau ffilm i helpu rhieni i gael gwell dealltwriaeth o addysg ddwyieithog. Bydd y rhain nid yn unig yn cwmpasu rhinweddau dwyieithrwydd, ond hefyd yn helpu i fynd i'r afael ag unrhyw amheuan a chamsyniadau sy'n codi wrth fynd i'r afael ag anawsterau y gallai disgyblion ddod ar eu traws mewn rhai meysydd pwnc. Mae'n bwysig sicrhau nad yw addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn dod yn rhagosodiad awtomatig a bod y darlun cefndir cyfan bob amser yn cael ei ystyried.

O ran dilyniant rhwng meithrin a'r Cyfnod Sylfaen, nid yw'r newid yn gymaint o bryder gan y byddwn yn gosod targedau heriol ar gyfer pob ysgol yn lefelau addysg cyfrwng Cymraeg/ dwyieithog a addysgir ym mhob ysgol. Gyda newid meddylfryd cenedlaethol, bydd hyn o fudd i ni symud ymlaen. Fodd bynnag, byddwn yn sicrhau y gall ysgolion cynradd ac uwchradd weithio'n agosach o lawer mewn partneriaeth er mwyn hyrwyddo dilyniant ieithyddol i rieni a gofalwyr. Unwaith eto, mae'r gwaith amlochrog a wneir ar hyrwyddo ymwybyddiaeth ddwyieithog yn lleol ac yn genedlaethol, yn dod i rym yma.

Mae cynlluniau'r presennol a'r dyfodol o dan Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ac Addysg yn adlewyrchu'n llawn y targedau a nodir yn y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Bydd Sir Gaerfyrddin yn gobeithio rhagori ar darged 2031/32 ar gyfer disgyblion Blwyddyn 1 o 10%, gan gyrraedd pen uchaf yr ystod cynnydd o 14+ pwynt canran yn y cynllun 10 mlynedd. Cyflawnir hyn drwy effaith symud pob ysgol ar hyd y continwmm iaith.

Deilliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a asesir a phynciau trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ble'r ydym nawr: 39.9% 724 yn seiliedig ar garfan Blwyddyn 11 o 1843

Byddwn yn parhau i:

- Gefnogi datblygiad Partneriaeth Addysg Gymraeg (PAG). Mae PAG wedi esblygu fel partneriaeth rymus, yn bennaf rhwng ein hysgolion categori 1 a 2A ôl-16. Mae'r bartneriaeth yn cynnig tua dwsin o gyrsiau (yn 2020) drwy fodel cydweithredu arloesol, sy'n seiliedig ar ddarparu dysgu cyfunol. Rydym yn bwriadu cefnogi cynnydd yn yr ystod o gyrsiau a gynigir, tra hefyd yn ymgorffori'r ddwy ysgol 2B fel partneriaid. Mae cyfleoedd i gysylltu â mentrau tebyg fel E-sgol hefyd yn cael eu dilyn. *(Mae E-sgol yn defnyddio technoleg mewn ffordd arloesol sy'n gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i fyfyrwyr mewn ardaloedd gwledig drwy gynyddu'r pynciau sydd ar gael iddynt ac ehangu eu hopsiynau gyrfa ar ôl ysgol).*

- Gweithio gyda chyflogwyr ac addysg uwch i hyrwyddo dwyieithrwydd fel sgil allweddol ar gyfer addysg bellach a byd gwaith
- Hyrwyddo gwell sgiliau ar gyfer defnydd gydol oes o'r Gymraeg (ymchwilio i fodiwl Cymraeg Proffesiynol a'i ddatblygu ar gyfer myfyrwyr ôl-16 e.e. drwy Fagloriaeth Cymru)
- Bwriadwn hefyd drafod ffyrdd o recriwtio mwy o bobl ifanc i Safon Uwch/Safon Uwch Gymraeg, yn enwedig bechgyn. Mae angen mynd i'r afael yn llawn â newidiadau yn y papurau arholiad er mwyn helpu i newid.
- Rydym hefyd am ystyried cydweithio er mwyn datblygu cwrs uwch mewn Cymraeg Proffesiynol. Mae'r cwrs hwn i'w gynnig fel cwrs Safon Uwch/UG ynddo'i hun drwy elfennau modiwlaid annibynnol y gall myfyrwyr anelu atynt, p'un a ydynt yn astudio Cymraeg i Safon Uwch ai peidio e.e. Cymraeg yn y gweithle a chyfieithu
- Tystysgrif / achrediad ôl 16 yn Gymraeg i Wyddonwyr. Gall hyn olygu ymchwilio i bosibiliadau pellach o fewn Bagloriaeth Cymru drwy annog myfyrwyr nad ydynt ar lwybrau Cymreig academaidd i fireinio eu sgiliau e.e. tuag at hyfedredd o ran ein fframwaith sgiliau.

Tua'r tymor canolig a thu hwnt, ein nod yw cynnig mewnbyn cadarnhaol wrth ddatblygu Cymraeg fel un continwmm, gan gynnwys opsiynau yn y tymor canolig i gofrestru disgyblion ar lefel TGAU yn yr ysgolion perthnasol. Yn ogystal, hoffem:

- ddatblygu a hyrwyddo'r cyfraniad y gall myfyrwyr hŷn mewn ysgolion 11-18 ei wneud fel modelau rôl a mentoriaid
- ymestyn hyfedredd y Gwasanaeth Cymorth Ieuencid, yn enwedig mewn ysgolion er mwyn hyrwyddo defnydd anffurfiol o'r Gymraeg a datblygu deunydd hyrwyddo sy'n dangos y gwerth a osodir ar ddwyieithrwydd gan gyflogwyr.

Byddwn yn cefnogi ymgyrch Llywodraeth Cymru i annog pobl ifanc i ystyried y Gymraeg ar Lefel Uwch drwy gyfeirio myfyrwyr at y sianel You Tube www.youtube.com/cymraeg

yn ogystal â thrwy'r sianelau cyfryngau cymdeithasol Cymraeg.

Mae Sir Gaerfyrddin yn gweithio ochr yn ochr â Cheredigion a Phowys wrth gynnig prosiect E-sgol.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Ein Strategaeth

Bydd symud pob ysgol ar hyd y continwmm iaith yn cael ei gyflwyno drwy:

- Ddatblygu'r cwricwlwm i roi cyfleoedd i fwy o ddysgwyr gael mynediad at addysgu cyfrwng Cymraeg a dwyieithog
- Mabwysiadu dull strategol o ymdrin â'r pwnc a gynigir

- Cynyddu nifer y dysgwyr sy'n dilyn opsiynau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ac, yn y pen draw, mwy o gynnydd i ddilyn cymwysterau yn 16 oed

Bydd hyn yn sicrhau y bydd mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau asesedig, ac yn eu cwblhau, ar oedran gadael ysgol statudol a thu hwnt, tra'n cael eu hasesu'n fewnol hefyd gan ysgolion ar adegau allweddol yn eu taith ddysgu (fel 5,7,11 a 14 oed).

Gellir mynd ar drywydd y strategaeth i wireddu'r canlyniad hwn drwy'r fframwaith canlynol:

Datblygu'r Cwricwlwm – dull strategol o gynyddu cyfran y ddarpariaeth o ran pynciau a gynigir drwy gyfrwng y Gymraeg gan ein holl ysgolion.

Model Ysgol Uwchradd: - cynyddu nifer y pynciau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg, gan arwain at ganran gynyddol o'r cwricwlwm ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg, tra hefyd yn cynyddu cyfran y dysgwyr sy'n dewis hyfforddiant pwnc cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog

Yn y sector cynradd, gellir modelu cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr un modd.

Dull Strategol o gynyddu'r Cynnig Pwnc cyfrwng Cymraeg

Gellir cynyddu nifer y pynciau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg:

- Mewn modd optimistaidd – h.y. gellir ei ddatblygu oherwydd cyfleoedd sy'n bodoli o fewn y garfan staffio bresennol, fel athro sydd eisoes yn gallu darparu cynnwys pwnc drwy gyfrwng y Gymraeg
- Mewn dull cynlluniedig, drwy:
- Mapio sut y gellir annog mwy o staff i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg drwy eu cefnogi gyda datblygiad proffesiynol pwrpasol. (*Noder: bydd pob aelod o staff yn cael cyfleoedd i ddatblygu eu dwyieithrwydd, os oes angen, a'n dyletswydd ni o dan y polisi hwn yw cynnig y cymorth hwnnw*)
- Gwneud apwyntiadau staff sy'n helpu i symud yr ysgol ar hyd y continwrm iaith
- Mewn modd strategol, wrth ystyried sut y gall gwahanol feysydd pwnc gefnogi ysgolion ar wahanol gamau o'u taith ieithyddol.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Erbyn diwedd y cynllun byddem yn gobeithio gallu cynyddu nifer y dysgwyr sy'n astudio ar gyfer cymwysterau asesedig yn Gymraeg fel pwnc ac yn gallu cynnig pob pwnc drwy gyfrwng y Gymraeg yn ein hysgolion cyfrwng Cymraeg a dwyieithog. Byddwn hefyd yn ymdrechu i sicrhau dewis ieithyddol yn ein hysgolion Saesneg sydd yn cefnogi cynnydd dwyieithrwydd disgyblion.

Deilliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau gwahanol yn yr ysgol

Ble'r ydym yn awr:

Mae pob ysgol gynradd ar daith Siarter Iaith.

Rydym wedi treialu'r Siarter Iaith mewn 2 ysgol uwchradd

Nifer yr ysgolion sy'n gweithio tuag at y wobr Arian - 38 (2021)

Nifer yr ysgolion sy'n gweithio tuag at y wobr Aur – 21 (2021)

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaeth dwyieithog i ddysgwyr Sir Gaerfyrddin. Mae ein gweledigaeth fel a ganlyn:- 'Byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid i sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael cyfle i gyflawni ei botensial mewn amgylchedd dwyieithog sy'n parchu ac yn gwerthfawrogi pob diwylliant a thraddodiad.'

- Byddwn yn ymestyn hyfedredd iaith gweithwyr o fewn y Gwasanaeth Cymorth Ieuenctid, yn enwedig mewn ysgolion er mwyn hyrwyddo defnydd anffurfiol o'r Gymraeg a pharhau i ddatblygu deunydd hyrwyddo sy'n dangos y gwerth a roddir ar ddwyieithrwydd gan gyflogwyr
- Byddwn yn cefnogi ysgolion ac yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r ystafell ddosbarth.
- Byddwn yn parhau i gefnogi amrywiaeth o weithgareddau allgyrsiol cyfrwng Cymraeg sy'n rhoi cyfleoedd i ddysgwyr gymdeithasu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Ymestyn Siarter Iaith yr Ysgolion Uwchradd i bob ysgol uwchradd. Mae'r Siarter Iaith yn pwysleisio manteision cryfhau meddu'r Gymraeg drwy ddefnyddio ac ymarfer yr iaith mewn sefyllfaoedd cymdeithasol.
- Byddwn yn gweithio gyda cholegau Addysg Bellach i sicrhau bod darpariaeth Gymraeg ar draws pob maes dysgu yn cael ei rhoi gan gynnwys prentisiaethau.
- Byddwn yn parhau i weithio gyda chyflogwyr ac addysg uwch i hyrwyddo dwyieithrwydd fel sgil allweddol ar gyfer addysg bellach a'r byd gwaith.
- Datblygu cyfleoedd ymhellach i ddefnyddio'r Gymraeg mewn gweithgareddau anffurfiol (e.e. gwirfoddoli, Dug Caeredin, Clybiau Ieuenctid).
- Hyrwyddo gwell sgiliau ar gyfer defnydd gydol oes o'r Gymraeg.
- Gan weithio gyda'r gwasanaethau cymorth Ieuenctid, yr Urdd, Mentrau Iaith a CFFI byddwn yn mapio'r cyfleoedd presennol sydd ar gael i blant oedran ysgol ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg y tu allan i'r ystafell ddosbarth.
- Diwrnodau iaith sy'n benodol i'r farchnad ee. Diwrnod Shwmae?, ynghyd â thynnu sylw at ddarparwyr allanol sy'n cynnig sbectwm o syniadau gwahanol h.y. Awduron, Cynllun Beirdd Plant a'r Plattform AM.
- Annog ysgolion i ddefnyddio Cymraeg Bob Dydd. Rhaglen yw hon sy'n cynnig cyfleoedd i ddisgyblion mewn ysgolion uwchradd cyfrwng Saesneg/Dwyieithog ymestyn eu defnydd o'r Gymraeg. Mae'r Urdd yn gweithredu'r rhaglen ac yn trefnu gweithgareddau er mwyn meithrin hyder

disgyblion yn y Gymraeg, cynyddu eu defnydd o'r iaith, a'u hannog i barhau i astudio'r Gymraeg fel pwnc Safon UG a Safon Uwch.

Mae Siarter Gymraeg wedi bod yn rhedeg yn Sir Gaerfyrddin ers lansio 'Codi Caerau' yn 2016 fel Cymraeg 1af ac Ail iaith ym mhob ysgol gynradd. Rydym wedi treialu rhai ysgolion uwchradd a'n bwriad yw cyflwyno hyn ar draws pob Ysgol Uwchradd.

Rydym yn gweithio mewn cydweithrediad â'n cydweithwyr Partneriaeth i gynllunio a rhannu adnoddau.

Rhoddir adroddiadau llawn wrth i ysgolion weithio tuag at ennill eu gwobrau Efydd, Arian ac Aur.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

- Bydd y Siarter iaith yn cael ei ymgorffori ym mhob ysgol gynradd gan arwain at gynyddu'r ethos Cymraeg yn yr holl ysgolion.
- Bydd ysgolion uwchradd yn cynyddu'r defnydd o Gymraeg achlysurol i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei defnyddio y tu allan i'r ystafelloedd dosbarth.
- Bydd mwy o bynciau'n cael eu cynnig drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Bydd gwell dealltwriaeth o hanes lleol a hanes Cymru a diwylliant Cymru yn dod i'r amlwg drwy'r cwricwlwm newydd.
- Ein nod yw codi statws y Gymraeg a gwneud disgyblion yn falch o gael eu hiaith eu hunain ac felly eu hunaniaeth yn y byd.

Deilliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

Ble'r ydym yn awr:

Poblogaeth ADY ysgolion cynradd = 21.9%

Poblogaeth ADY ysgolion uwchradd = 18.8%

Ble rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd y nod:

Mae ein gweledigaeth fel a ganlyn:- 'Byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid i sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael cyfle i gyflawni ei botensial mewn amgylchedd dwyieithog sy'n parchu ac yn gwerthfawrogi pob diwylliant a thraddodiad.'

- Gan fod cyfran uchel o'n hysgolion yn ddwyieithog gallwn fodloni ceisiadau am ddarpariaeth addysg brif ffrwd yn amserol.
- Mae'r holl wasanaethau cymorth a phrosesau statudol ar gael yn ddwyieithog ac rydym yn darparu hyfforddiant a chymorth i Gydlynwyr ADY er mwyn iddynt allu diwallu anghenion pob dysgwr.
- Mae pob ymyriad ar gael yn ddwyieithog ac rydym yn ymrwmo i sicrhau bod yr holl adnoddau a ddatblygir yn Sir Gaerfyrddin ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- Byddwn yn parhau i fonitro ceisiadau am gymorth arbenigol ac yn gweithio gydag arweinwyr ysgolion, Cydlynwyr ADY a swyddogion cynhwysiant i nodi meysydd i'w datblygu ac ymgorffori'r datblygiadau hyn yn ein cynllun moderneiddio ysgolion.
- Byddwn yn adlewyrchu'r ffordd newydd o weithio a chefnogi dysgwyr ag ADY (Cynllun Datblygu Unigol, sy'n canolbwyntio ar y Plentyn, a Llais y Plentyn) gan sicrhau bod y dull ar gael yn ddwyieithog.
- Rydym yn darparu darpariaeth arbenigol cyfrwng Cymraeg a Saesneg drwy unedau arbenigol sy'n gysylltiedig ag ysgolion prif ffrwd i sicrhau bod gofynion iaith Dysgwyr ADY cymhleth yn cael eu bodloni.

Bwriad yr Adran Gynhwysiant yw parhau i ddarparu gwasanaethau a darpariaethau o ansawdd uchel yn ddwyieithog er mwyn bodloni anghenion teuluoedd a phobl ifanc h.y. os mai'r dewis yw i wasanaethau a darpariaethau gael eu darparu drwy gyfrwng y Gymraeg, mae gan yr adran y gallu i gyflawni hyn i safon uchel. Mae hyn yn bodloni adran 63 o Ddeddf ADY 2018 ond mae hefyd yn bodloni disgwyliadau ALNET.

Roedd gweithgaredd map a bwlch a gwblhawyd yn ddiweddar ar lefel dwyieithrwydd ar draws y gwasanaeth yn ymarfer cadarnhaol yn gyffredinol. Byddem yn gweld gofyniad ystod o asesiadau safonedig yn y Gymraeg yn flaenoriaeth i sefydlu llinell sylfaen iaith yn effeithiol. Gallem ychwanegu at y ffaith ein bod wedi datblygu ein hasesiadau ein hunain sy'n seiliedig ar asesiadau athrawon Chat sydd yn cael eu defnyddio gan yr ysgol i gefnogi a sgaffaldio datblygiad y Gymraeg i bob plentyn.

Dangosodd hefyd fod yr adran wedi cynyddu ei gallu yn y Gymraeg yn ddiweddar.

- Bydd y gweithlu Cymraeg cynyddol yn gallu darparu cyngor, cymorth a gwasanaethau ehangach drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r lefelau lleiaf o Gymraeg yn yr adran wedi'u halinio â chefnogi ein hysgolion cyfrwng Cymraeg.
- Gall rhieni gael cymaint neu gyn lleied o fewnbwn drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r ddarpariaeth, y gwasanaeth a'r cymorth ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg

Lle nodir anghenion iaith penodol, mae angen cymorth yn y famiaith i fynd i'r afael â'r angen a chefnogi datblygiad yr iaith ychwanegol yn y dyfodol.

Nodau Strategol:

- Sicrhau bod darpariaeth gyflawn ar gael i bob dysgwr ag ADY ym mhob lleoliad a gwasanaeth.
- Sicrhau, drwy drefniadau partneriaeth effeithiol, bod angen y dysgwr am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar lefel ranbarthol a lleol yn cael ei ddiwallu.
- Sicrhau bod pob dysgwr ag ADY yn gallu cael mynediad i ddarpariaeth yn eu dewis iaith, wrth gefnogi eu taith tuag at ddwyieithrwydd.
- Parhau i ddatblygu system ddwyieithog i ymateb i'r agenda diwygio ADY
- Gweithio gyda'n Tîm Cymorth Ymddygiad ac Ysgolion/Unedau Arbennig i ddatblygu darpariaeth ddwyieithog ymhellach.
- Datblygu sgiliau ein Cydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol ymhellach i gefnogi dysgwyr.

Byddwn yn gweithio ochr yn ochr â'n Rheolwr Datblygu'r Gymraeg i weithredu agweddau ar y CSGA yn unol â chynllun strategol Trawsnewid ADY. Nid yw dwyieithrwydd bellach yn ffrwd waith ar wahân o fewn y cynllun strategol. Yn hytrach, thema gyffredinol a ddisgwylyr ar draws y cynllun cyfan. Caiff hyn ei fonitro drwy Gynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg.

Mae pob lleoliad ADY yn gweithio tuag at Dargedau Iaith y Siarter Iaith gyda chymorth Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Cyn dyddiad gorffen ein cynllun 10 mlynedd byddwn mewn sefyllfa i allu darparu cydraddoldeb darpariaeth Gymraeg a gwasanaeth gwirioneddol ddwyieithog i bob disgybl yn Sir Gaerfyrddin. Byddwn yn darparu hyfforddiant i Gydlynwyr ADY a swyddogion Anghenion Amgen er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth o'r iaith. Byddwn yn parhau i ymchwilio i'r effeithiau ar addysg ddwyieithog i ddisgyblion o gartrefi di-Gymraeg sydd ag anghenion dysgu. Byddwn yn parhau i sicrhau bod lefelau staffio dwyieithog yn ddigonol i gefnogi'r twf disgwyliedig mewn addysg cyfrwng Cymraeg.

Deilliant 7: Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) ac addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Awdit iaith. Rydym yn cynnal holiadur awdit iaith ar draws yr holl staff ysgol yn flynyddol er mwyn sicrhau dealltwriaeth dda o'r anghenion ieithyddol ym mhob ysgol. Mae hyn yn sicrhau y gallwn gynllunio hyfforddiant iaith mewn modd mwy strategol.

Nifer y staff sydd wedi ymateb i awdit 2020-
528 - staff Uwchradd
770- staff Cynradd

O fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn, ein nod yw bod ar y trywydd iawn.

Er mwyn cyflawni'r canlyniad hwn, byddwn yn:

- Parhau i ddefnyddio awdit sgiliau iaith i nodi lefelau sgiliau Cymraeg yr holl staff.
- Bydd rhaglen o Ddatblygiad Proffesiynol Parhaus ar gael i ddiwallu'n hyblyg anghenion hyfforddi a adnabyddir, wrth gefnogi gweithredu'r CSGA
- Byddwn yn gweithio gyda phartneriaid (Consortia, Y Ganolfan Genedlaethol, Dysgu Cymraeg, Cyrsiau Sabothol Prifysgol y Drindod Dewi Sant) i gyflwyno rhaglenni hyfforddi gan ganolbwyntio'n benodol ar addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Parhau i weithio gyda phartneriaid ar recriwtio, datblygu a hyfforddi gweithlu'r ysgolion yn y dyfodol er mwyn gallu cyflawni'r Cynllun hwn a dyhead Llywodraeth Cymru i gael 'Miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050'.
- Parhau i gefnogi a rhoi cyngor i Lywodraethwyr ac arweinwyr ysgolion ar benodi a datblygu staff.

Bydd pob darparwr yn ymateb i awdit Sgiliau iaith Gymraeg gweithlu'r ysgol am yn ail flwyddyn. Bydd dadansoddi'r data yn nodi'r ddarpariaeth bresennol a meysydd i'w datblygu ymhellach a fydd yn cael eu hadlewyrchu yn nogfennau hunanwerthuso a chynlluniau datblygu ysgol. Bydd yn ofynnol i ysgolion ddefnyddio eu hadnoddau i ddarparu cyfleoedd i staff fanteisio ar gyfleoedd datblygu.

Gall recriwtio staff addysg sy'n siarad Cymraeg i weithio yn ein hysgolion fod yn heriol a byddwn yn ystyried amrywiaeth o ffyrdd i ddelio â'r her hon gan gynnwys arweinwyr ysgol cymorth ieithyddol. Fodd bynnag, mae heriau recriwtio arweinwyr ysgolion Cymraeg eu hiaith yn parhau, a bwriadwn gychwyn a ffurfioli ffederasiynau ysgolion i gynorthwyo gyda'r sefyllfa. Byddwn yn darparu arweiniad a hyfforddiant ac yn cefnogi'r rôl arwain newydd hon drwy gynnig hyfforddiant neilltuol a hwyluso cymorth o ysgol i ysgol. Byddwn hefyd yn cynnig hyfforddiant iaith ac arweinyddiaeth penodol i arweinwyr ysgol.

Bydd dadansoddiad pellach gan yr Awdurdod Lleol o ddata'r gweithlu yn ein hysbysu o fylchau yn y ddarpariaeth ac anghenion/cynnwys rhaglenni hyfforddi yn y dyfodol. Gan fod y Cynllun yn cynnwys cyfeiriadau at wella darpariaeth ddwyieithog, byddwn yn gweithio gyda phartneriaid

e.e. Consortia/Llywodraeth Cymru, yr Academi Genedlaethol Arweinyddiaeth Addysgol a gwasanaeth Cymraeg i Oedolion, ar sicrhau bod gennym weithlu ysgolion â'r sgiliau addas. Bydd hyn yn cynnwys gweithredu'r Safonau Proffesiynol newydd i Athrawon, cynyddu nifer yr athrawon sy'n gallu addysgu Cymraeg fel pwnc a gweithio'n effeithiol mewn lleoliadau dwyieithog, manteisio ar lwybrau amgen i addysgu, cael mynediad at systemau cynllunio'r gweithlu cenedlaethol a'r dull Cymru gyfan o ymdrin ag ysgolion bach a gwledig.

Byddwn yn cynnig hyfforddiant staff i wella darllen, ysgrifennu a siarad yn Gymraeg, ac i fireinio sgiliau Cymraeg y rhai sydd eisoes yn rhugl. Byddwn yn defnyddio Fframwaith Sgiliau Iaith y Cyngor Sir fel sail ar gyfer y gwaith hwn. Yn ogystal, bwriadwn ddatblygu sgiliau a hyder athrawon i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac i uwch-sgilio staff cynorthwyol i roi cymorth i ddisgyblion drwy gyfrwng y Gymraeg. At hynny, byddwn yn uwch-sgilio staff i sicrhau bod addysgeg briodol yn cael ei mabwysiadu, er mwyn sicrhau y caiff safonau eu cynnal a'u codi wrth addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Gall Arweinwyr Dysgu a Chymunedau Dysgu Proffesiynol gefnogi hyn er mwyn sicrhau cymorth ymarferol i ymarferwyr sy'n addysgu fwyfwy drwy gyfrwng y Gymraeg, yn enwedig mewn perthynas ag adnoddau ystafell ddosbarth. Gall hyn wedyn arwain at weithio gyda chyhoeddwr deunyddiau addysgol (e.e. CAA, Peniarth, Telegop, Theatr mewn Addysg ac asiantaethau allanol) i ddatblygu adnoddau addysgu, apiau ac ati a gweithio gyda Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau adnoddau ariannol i ddatblygu'r agwedd hon.

Bydd yr Awdurdod Lleol yn rhoi cymorth a her i Lywodraethwyr ac arweinwyr ysgolion wrth benodi staff â chymwysterau addas er mwyn iddynt allu mynd i'r afael â gofynion y Cynllun hwn a pharhau i wella safonau addysgol. Byddwn yn sicrhau bod Gwasanaeth Athrawon Datblygu'r Gymraeg yn cael ei gynnal wrth iddynt weithio'n ddiflino i ddarparu pob agwedd ar gymorth ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg.

Byddwn yn gweithio gyda'r tîm Cymraeg i Oedolion, Dysgu Sir Gâr a chydweithwyr consortia ar hyfforddi gweithlu ysgolion a datblygu arweinyddiaeth yn ogystal â cholegau addysg bellach.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd:

Drwy gynllunio strategol byddwn yn cynnig hyfforddiant i'r holl staff ar draws y sector cynradd ac uwchradd ar bob lefel ieithyddol. Mae hyn yn hollbwysig o ran cyflawni ein nodau. Byddwn yn gweithio law yn llaw â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant i ddarparu'r cyrsiau Sabothol gan gyfrannu at a chynnig ôl ofalaeth ieithyddol. Bydd y gwasanaeth Cymraeg i Oedolion yn parhau i ddarparu cyrsiau iaith ar bob lefel a bydd y gwasanaeth Athrawon Datblygu'r Gymraeg yn parhau i greu adnoddau i wella addysgu yn y sector cynradd ac uwchradd.

Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein gweledigaeth

Rydym wedi sefydlu Fforwm Cymraeg mewn Addysg sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r Mudiad Meithrin, yr Urdd, Mentrau Iaith, Cynghorwyr Sir sy'n gyfrifol am addysg a'r iaith Gymraeg, arweinwyr ysgolion cynradd ac uwchradd, swyddog Polisi Iaith Gymraeg, Colegau Addysg bellach yn ogystal â'r Cyfarwyddwr Addysg ac uwch-swyddogion addysg sydd â'r cyfrifoldeb am Ddwyieithrwydd a phennaeth Gwasanaeth Athrawon Datblygu'r Gymraeg.

Mae'r fforwm yn cyfarfod yn rheolaidd lle trafodir yr holl faterion sy'n cyd-fynd â dogfen CSGA.

Wrth baratoi'r cynllun, byddwn yn ymgynghori â'n partneriaid statudol a rhanddeiliaid eraill.

Mae swyddogion ar draws yr adran addysg yn cael eu briffio gydag amcanion y CSGA. Rydym yn gweithio'n agos gyda swyddogion i gyflwyno'r cwricwlwm newydd i gydgyrdio'r CSGA gyda delfrydau agenda Dyfodol Llywddiannus.

Cynhelir sesiynau ymgynghori a gweithdai gyda Phenaethiaid a Llywodraethwyr ar draws pob ysgol.

Bydd proses ymgynghori gorfforaethol gadarn yn sicrhau bod y strategaeth yn cael ei llywio drwy'r broses ddemocrataidd. Yn ogystal, mae Fforwm Iaith Gymraeg y Sir, sydd yn fforwm amlasiantaethol, yn rhan o gefnogi'r gwaith o gyflawni'r strategaeth hon.

